

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging opbouw

Woord zonder weerklank (3)

„Maar zij begrepen dit woord niet
en schrokken er voor terug Hem ernaar te vragen” (Markus 9 : 32)

Wie de lijdensaankondigingen in het evangelie van Markus probeert te overzien, ontdekt dat de reacties van de kant van de discipelen steeds onbestemder worden. Toen Jezus voor de eerste maal in alle openheid over zijn naderende dood sprak, had Petrus Hem ter zijde genomen en Hem bestraffend toegesproken: Dat verhoede God, dat zal U onder geen beding overkomen! Een reactie die aan duidelijkheid niets te wensen overliet. Maar in het vervolg zie je de terughoudendheid bij de discipelen toenemen. Namen worden er, na die van Petrus, niet meer genoemd. Geen van de andere discipelen heeft blijkbaar meer de moed gehad om zich bloot te geven. En zo lezen we na de tweede lijdensaankondiging: „Maar zij begrepen dit woord niet en schrokken er voor terug Hem ernaar te vragen”.

Van reactie kun je hier nauwelijks spreken. De twaalfen laten hun Heer praten en gaan met geen woord in op wat Hij hun wil zeggen. En dat terwijl de situatie daar als het ware toe uitnodigde. Want Jezus is met zijn discipelen naar de eenzame streken van Galilea gegaan om hen ongestoord te kunnen onderrichten over het lijden dat Hem wacht. Bij de eerste lijdensaankondiging was het anders geweest. Toen kwam het woord van het kruis als een donderslag bij heldere hemel. Toen Petrus Hem beleden had als de Christus, kòn Jezus niet langer zwij-

DOOR
A. M. VAN LEEUWEN
DEVENTER

gen. Toen had Hij moeten verklaren dat er voor Hem geen andere weg was om tot zijn heerlijkheid in te gaan, dan via zijn verwerping en dood. Een woord dat de discipelen onder die omstandigheden totaal had overrompeld.

Maar nu liggen de zaken anders. Jezus heeft zich met de discipe-

len teruggetrokken om hen in alle rust te kunnen onderwijzen met het oog op het lijden dat over Hem komen zal. En onderwijs vraagt om respons van hen die dat onderwijs ontvangen. Zo was het ook altijd gegaan. Als de Here de scharen onderwees door middel van gelijkenissen, kwamen de discipelen naderhand naar Hem toe. En dan vroegen zij hun Meester naar de betekenis van wat Hij geleerd had (vgl. Mk. 4 : 10) en de Here ging daar op in. Wat lag er meer in de lijn van de verwachting dan dat precies hetzelfde zou gaan gebeuren op het moment dat de Here hen onderrichtte over zijn lijden dat op handen was? Maar Hij krijgt geen respons, zelfs niet in de vorm van een vraag. Zij begrepen dit woord niet en schrokken er voor terug Hem ernaar te vragen. Rond het woord van het kruis valt een stilte.

Zij begrepen het niet. Dat wil zeggen: het is voor hen onvoorstelbaar. Dat dit de weg van de Messias zal zijn. Dat hun Heer, die zij belijden als de van God gegeven Christus, de gestalte van de lijdende knecht des HEREN aan gaat nemen. Niemand van de discipelen wil daar aan. Maar waarom komen er dan geen vragen? Waarom komt er geen gedachtenwisseling op gang, op een moment dat daar alle gelegenheid toe is? Omdat de leerlingen iets geproefd hebben van de vastberadenheid van hun Meester. Had Hij gezegd: Ik verwacht allerlei conflicten, dan hadden de twaalfen dat wel kunnen plaatsen. Maar Hij leerde hen: De Zoon des mensen wordt overgeleverd, zij zullen Hem ter dood brengen! De Christus, Hij is tot lijden bestemd. Uit vrees voor deze vastbeslotenheid hebben de discipelen hun vragen voor zich gehouden.

En weer staat Jezus met dit woord – het woord van het kruis – alleen. Een eenzaamheid die

Inhoud

- 81 Ds A. M. van Leeuwen,
Woord zonder weerklank
- 82 Ds H. J. van der Kwast,
Naar Zuid-Afrika (3)
- 82 Ds A. H. Algra,
Pastorale Notities
- 83 Drs K. van der Toorn,
Een open deur
- 84 T. Hoekstra,
Wat mag wel en wat mag
niet?
- 85 Ir. A. Kadijk,
Openbaar besturen in '85
(Ingezonden)
- 85 P. C. van Wijk,
Terloops...

nog wordt versterkt door het feit dat de discipelen op een ander onderwerp overgaan. Zij houden het leren voor gezien en gaan met elkaar in gesprek over de vraag wie van hen de meeste is. Daarbij sluiten de leerlingen hun Leer- raar uit. Zijn onderricht – zij praten er overheen.

Zijn wij voor een dergelijke houding immuun? Het valt te betwijfelen. Hoe vaak houden wij onze problemen niet buiten de lichtkring van het kruis, staan we los van het lijden van de Here wanneer we ons verliezen in allerlei – op zichzelf niet onbelangrijke – kwesties, discussiëren we in onze gesprekken aan Hem voorbij?

De Here heeft zijn discipelen laten begaan. Maar Hij komt er bij aankomst in Kapernaüm wel op terug. Jullie hadden het er onderweg over, wie van jullie de meeste is? Indien iemand de eerste wil zijn, die zal de alleraatste zijn en aller dienaar.

Met dit antwoord plaatst Jezus de vraag, die de discipelen in besloten kring hadden willen behandelen, in het volle licht van het kruis. En zo zet Hij hen allen op de weg van de navolging. Hij, de Christus, die gekomen is, niet om gediend te worden, maar om te dienen.

Opbouw en toerustingsdagen van de vereniging „De Christenvrouw”

B langstellende christenvrouwen zijn hartelijk welkom op D.V. donderdag 28 maart 1985 in gebouw „Sion”, hoek Eendrachtstraat 32/Hoge Dries 405 te Apeldoorn.

Spreker: Dr. W. Aalders uit Den Haag. Onderwerp: „Het gezin en het feminisme”.

Circa 10 minuten lopen vanaf het station of per bus, lijn 109.

De dag duurt van 10.15-14.30 uur. Koffie vanaf 9.45 uur. S.v.p. lunchpakket meenemen. Toegang vrij (collecte). Boekentafel aanwezig.

„De Christenvrouw” is een landelijke vereniging (opgericht 8 januari 1981) met als eerste doel om vanuit de Bijbel, het voor alle tijden onfeilbaar gezaghebbend Woord van God, christenvrouwen behulpzaam te zijn om te komen tot een beter inzicht en een betere kennis omtrent de problemen van deze tijd ten aanzien van gezin, maatschappij, staat en cultuur.

Inlichtingen en opgave: tel. 05939-437 of 05939-269.

Naar Zuid-Afrika (3)

Op ter synode

Toen mij het verzoek bereikte om in Opbouw iets te vertellen over onze avonturen in Zuid-Afrika, was het mij niet bekend dat *M. de Jonge* een reeks artikelen over die Gereformeerde Kerk in Zuid-Afrika en onze zending aldaar zou schrijven.

In deze verhandeling wordt teruggegrepen op het uitstekende werk, verricht door *Mevr. Chr. Breman* met haar scriptie, en dit komt mij achteraf goed gelegen bij mijn verhalen.

Ds P. Veldstra ging naar Zuid-Afrika als deskundige op het gebied van de zending en ondergetekende vanwege het feit dat hij enigermate op de hoogte van het conflict in de zestiger jaren en de totstandkoming van ons accord is voor kerkelijk samenleven.

Tijd voor een diepgaande studie over de geschiedenis van die Geref. Kerk heeft mij ontbroken en wat de zending betreft herinner ik me wat indertijd aan de uitzending van *ds W. L. Kurpershoek* voorafging aan moeiten, speciaal over voorwaarde vier, die inhield dat wanneer er als vrucht van onze zendingsarbeid gemeenten zouden ontstaan, deze zouden behoren tot het verband van de „Dopperkerken”.

Verder heb ik mijn kennis over de zending van zondingsavonden met films en dia's, als elk gemeentelid.

Gezien de gegeven voorlichting kan ik mij nu verder beperken tot onze ervaringen ter synode. Bij het betreden van de speciale „sinode-zaal” bij de kerk van Potchefstroom sloeg mij de schrik om het hart toen we een schare van ongeveer tweehonderd afgevaardigden plus zeven-tien hoogleraren en diverse deputaten bijeen zagen.

Zelf heb ik enige ervaring met vergaderingen met afgevaardigden van alle kerken en berekende dat, wanneer elke broeder drie minuten het woord zou voeren, er één synode-dag voorbij was.

Voeg daarbij dat we een agenda uitgereikt kregen in de vorm van twee boekwerken in kwartoformaat van in totaal 722 pagina's druk.

Het was begin januari en ik vroeg me, gedachtig aan „synodale” ervaringen in ons goede vaderland af: *Komen we dit jaar nog klaar?*

Bijzonder geïnteresseerd waren we daarom naar de wijze van vergaderen.

Om te beginnen was men uitnemend geoutilleerd.

Er werd vergaderd in een zaal met de vorm van een amfitheater. Er zaten twee afgevaardigden aan één lessenaar met daarop een microfoon, zodat de broeders van hun plaats af het woord konden voeren, wanneer

DOOR H. J. VANDER KWAST HEERDE

zij het groene licht daartoe kregen van de praeses.

Aanstonds draaide de type-kamer op volle toeren en heel wat keren per dag werden ons agenda's, rapporten e.d. uitgereikt.

Door de uitvoerige agenda was de vergadering uitnemend voorbereid. Alle rapporten en voorstellen van deputaten, appèlschriften en brieven waren erin te vinden, zodat de rapporten van de commissies heel summier konden blijven door steeds te verwijzen naar de tekst in de agenda, die zoveel mogelijk werd aangehouden bij de besluitvorming.

Identiteit (2)

Over Ter Schure hadden ze het, de studerenden aan een scholengemeenschap voor „middelbaar onderwijs”. Er wordt vaak beweerd dat de jeugd geen belangstelling meer heeft voor het kerkelijk gebeuren, doch dat wil nog wel eens meevallen. Ook wordt vaak gesteld, dat de jongeren het gehele kerkelijk bedrijf maar waardeloos vinden en dat is in zijn algemeenheid niet waar. Ze hadden het dus over de benoeming van een nieuwe bisschop in Den Bosch en het gesprek was emotioneel. De rooms-katholieke jongeren waren over 't algemeen genomen, verontwaardigd en ze hoopten van hun protestantse klasgenoten steun te krijgen in hun situatie van teleurstelling, grenzend aan wanhoop over de toekomst van hun kerk. Wat zullen de Gereformeerde klasgenoten antwoorden? Ze kunnen natuurlijk zeggen dat je in de Roomse kerk niet anders verwachten kunt, als de structuur van het bestuur blijft zoals die is. Ze kunnen bovendien opmerken (en dat is hier en daar gedaan) dat je vrijwillig lid bent van de r.k. kerk en dat je dus ook opstappen kunt als het je daar niet bevalt. De

Onder de bekwame, weinig opvallende leiding van de „eerwaarde voorzitter” – zo richtten men zich tot de vergadering – kwam er al gauw de gang in en de laatste dagen sprak men terecht van een sneltrein.

Opvallend was daarbij dat er heel wat ruimte bleef voor discussie waarbij op te merken viel dat de hoogleraren die geen stemrecht hadden, zich geducht roerden.

Broeders die een bezwaarschrift hadden ingediend kregen zelfs de gelegenheid om hun zaak toe te lichten in de vergadering.

Duidelijk werd dat deze Geref. Kerken een goed georganiseerd kerkverband onderhouden, dat tot zegen is.

Dit klinkt ons wat vreemd in de oren vanwege de ervaringen die wij hebben gehad met synoden en kerkvorsten.

Ervaringen zijn niet maatgevend. Wanneer we in de kerken Hem navolgen, die niet uit was op heerschappijvoering, maar onder ons was als één die dient, en zó onze Heer is geworden, kan het ook anders in de onderlinge gemeenschap.

In onze kerken is het agendum van de landelijke vergaderingen niet bepaald overbelast, zeker niet nu het accord is aangenomen en de discussies daarover even tot rust zijn gekomen.

Pastorale notities

DOOR A. H. ALGRA MAASSLUIS

scholieren die ik bedoel praatten niet in die cynische trant. Als iemand bij jou, als zijn vertrouwde vriend, eens klaagt over het moeilijke karakter van zijn vrouw, dan volsta je er toch ook niet mee met te zeggen, dat hij vrijwillig die vrouw genomen heeft? Dat weet de man ook zelf wel, maar hij kan in zijn jonge jaren te weinig inzicht gehad hebben en bovendien zijn vrouw kan ook sterk in haar nadeel veranderd zijn in de loop der jaren. En een rooms-katholiek kan zijn kerk liefhebben. Van daar juist zijn boosheid over wat de paus doet en zegt. Als je de kerk niet liefhebt, wind je je ook niet over haar op.

Maar er was een Gereformeerd meisje, dat in het gesprek op het schoolplein opmerkte, dat het bij haar in de kerk niet was als bij Rome en ze zei later tegen mij: „Dat vind ik zo goed in onze

Zaken die onze kerken in het gemeen raken als: zending, verzorging van emeriti komen in Enschede niet ter sprake, omdat we dit aan zendende kerken en de Stichting Emeritering hebben overgelaten.

Dit gebeurt uit een begrijpelijke, maar daarom nog niet terechte vrees voor moeilijkheden.

Anders is het ter synode in Zuid-Afrika.

In het agendum treft u rapporten aan over: bijbelverspreiding en bijbelvertaling, verzorging emeriti, zending en zending onder de Joden, financiën, immigratie, kerkelijke uitgaven, christelijk onderwijs, de universiteit enz. aan.

Zo nu en dan kwam het vrijgemaakte hart wat in opstand, wanneer men b.v. met niet-kerkelijke zaken bezig was of de liturgie in de kleinste finesses regelde.

Aan de broeders naast ons vroegen we dan waar ze mee bezig waren.

Soortgelijke ervaringen hadden *ds G. v. d. Brink* en ik destijds op de synode van de *Chr. Reformed Churches in Grand Rapids*, waar een veelheid van niet altijd kerkelijke zaken aan de orde was.

Het wil mij voorkomen dat wij met onze opvattingen over het

kerk, dat er geen bestuur boven staat”. Toen had ik eventjes de impuls om haar te zeggen, dat ze de toestand niet te rooskleurig moest zien. Er zijn immers synodes die aan onze afgevaardigden laten weten: Als jullie dan zo graag met ons een relatie opbouwen willen, dan moeten jullie die kerkorde die je hebt, wel aanscherpen op het punt van het gezag van de „meerdere” vergaderingen. En ja, die trent zit er altijd in. De vrijgemaakte kerken, in haar „Gereformeerd kerkboek-proeve” zien in het „Voorwoord” staan, dat de synoden dit boek hebben vrijgegeven voor kerkelijk gebruik. Die terminologie is nogal „synodocratisch” om dat woord nog eens één keer te gebruiken. Nee, het meisje dat mij haar verhaal vertelde, had gezegd dat „haar” kerk geen macht van buitenaf kende „en wij mogen bijvoorbeeld als gemeente ook zingen wat we zelf willen, ook wel uit Glorieklokken, al laat dominee dan zonder dat hij het bedoelt, merken dat hij het niet mooi vindt”. Zo is de kwestie van de kerkelijke structuur kennelijk niet onbelangrijk in het oog van de jeugd. In een vrije kerk hopen zij zichzelf te kunnen zijn, vrij en blij.

kerkverband, er goed aan doen goed kennis te nemen van de wijze waarop gereformeerde kerken in het buitenland met elkaar omgaan.

Het kan ook goed gaan in het onderhouden van kerkverband, wanneer we anderen uitnemen en achten dan onszelf.

Zowel in Amerika als in Zuid-Afrika hebben we gesteld dat wij niet gekomen waren om anderen de wet voor te schrijven, maar om kennis te maken en te luisteren, om zo enige gave te ontvangen.

Intussen is duidelijk dat de kerken in Zuid-Afrika naar onze opvattingen nogal „synodaal” zijn en eerlijk moeten we vaststellen dat men in dit opzicht dichter bij de „binnenverbanders” staat, met synoden, die zelfs psalmen berijmen en vele deputaten uitzenden.

Voor ons een zaak van zelfbe-proeving, zoals we later duidelijk hopen te maken. Eén troost daarbij: de vergadering besloot de naam te wijzigen van: die Geref. Kerk in die Geref. Kerken.

Ter synode aangekomen maakten we onze opwachting bij het moderamen.

Aan de praeses dr J. Visser is aanstonds meegedeeld dat wij niet bereid waren om in de vergaderingen van de synode een publiek debat met afgevaardigden van de vrijgemaakte kerken aan te gaan en de twist van de zestiger jaren niet ter beoordeling zouden voorleggen.

Dit werd in dank aanvaard en aan de broeders van genoemde kerken is daarop gevraagd genoemde zaak buiten de publieke discussie te houden. Er waren nog meer gasten uit het buitenland.

Ds J. Westerink, tijdelijk onze

huisgenoot, vertegenwoordigde de Chr. Geref. Kerken; Ds H. J. de Vries en J. J. Schreuder de Geref. Kerken, vrijgem.

Het zal wel voor het eerst na de breuk zijn dat vertegenwoordigers van beide kerken officieel aanwezig waren in een kerkelijke vergadering en dagelijks verenigd in gebed, schriftlezing en psalmgezang.

Een wolkje als ééns mans hand? Het was voorts een groot genoeg ds C. Boomsma weer te ontmoeten. Hij was indertijd praeses van de synode van de Christ. Reformed Churches die met onze kerken correspondentie aanging en vertegenwoordigde nu die kerken in Zuid-Afrika. Hij was hier onder de goede zorgen van Prof. dr P. Buys, rector van de Theol. Hogeschool, die we hebben leren kennen in Grand Rapids,

waar hij de kerken van Zuid-Afrika vertegenwoordigde; een goed en toegewijd vriend.

Met veel genoegen denk ik terug aan de zaterdagavond toen we op uitnodiging van Pieter Buys en zijn vrouw aan het „braaivlees” waren in zijn tuin, met ds C. Boomsma en Prof. en mevr. Helder en onder de prachtige sterrenhemel daar hebben gesproken over de vreugden en zorgen in de gereformeerde kerken in onze wereld.

Nadat ik de voorafgaande artikelen nog eens doorgelezen heb, wilde ik dit maal niet schrijven over onze moeiten aldaar met een stukje herhaling van de kerkelijke strijd, want dan wordt het verhaal veel te polemisch.

Er waren ook leuke en fijne dingen tussen de lange vergaderingen door.

Een open deur

Onze medewerker drs Karel van der Toorn te Amsterdam heeft in januari en februari van dit jaar een aantal gast-kolleges gegeven aan de protestantse theologische fakulteit van Bangui, de hoofdstad van de Centraal-Afrikaanse Republiek. Wij zijn blij dat hij enkele indrukken van zijn verblijf daar ten behoeve van onze lezers aan het papier heeft willen toevertrouwen.

De Redactie

De Centraal-Afrikaanse Republiek heeft de kolommen van de westerse pers vooral weten te halen toen het nog een keizerrijk was. Onder het bewind van de megalomane Bokassa zijn er wrede heden begaan die je bij herinnering met afgrijzen vervullen. Daarvan getuigen nu de gedenktekens en de namen. Zo ligt recht tegenover de theologische fakulteit van Bangui het

DOOR K. VAN DER TOORN AMSTERDAM

„Lycée des Martyrs”, waar Bokassa zich als een moderne Herodes schuldig maakte aan een kindermoord. Op verschillende plaatsen rondom de hoofdstad staan praalbogen over de weg, zonder enig verband met de omgeving. Zij geven nog de route aan waarlangs de pas gekroonde keizer zijn triomftocht maakte. Met een mengeling van trots en hilariteit toont de plaatselijke bevolking andere overblijfselen van het schrikbewind: een vervallen stadion, de resten van een troon en het keizerlijk paleis dat nu dienst doet als universiteitsgebouw.

Tegenwoordig wordt het land bestuurd door een militaire regering, gesteund door Frankrijk. De huidige leider, kolonel Kolingba, voelt zich zelfs zo zeker van zijn positie, dat hij onlangs een aantal politieke dissidenten de vrijheid heeft hergeven. Maar hoewel de terreur tot de verleden tijd behoort, valt er van vooruitgang weinig te bespreken. De omstandigheden waaronder de bevolking leeft zijn niet verbe-

Redactie

Ir. A. Biersteker
T. Hoekstra
Drs. H. de Jong
Drs. P. van Kampen
Mr. dr. J. Meulink
D. W. L. Milo
Ds. K. Muller
Ds. E. R. Postma

Adres van de Redactie:

Ds. K. Muller, Dovenetel 45,
8446 SH Heerenveen
Tel. 05130-20476

Kerknieuws / Uit breder kring

M. J. F. van der Wal
Brugakker 60-17
3704 RA Zeist
Tel. 03404-61525

terd. Sociale voorzieningen zijn minimaal, gebrekkige medische faciliteiten zijn verantwoordelijk voor talloze sterfgevallen en de werkloosheid treft ruwweg zeventig procent van de bevolking.

Volle kerken en slechte zeden

Bij al die ellende hebben de christelijke kerken in het land een opvallende groei meege-maakt. Naar schatting zestig procent van de bevolking is christen, en daarvan zijn de meesten kerkelijk meelevend. Een rondrit door Bangui levert de aanblik op van een keur van godsdienstige verzamelruimten en plaatsen van bijbels onderricht. Maar vooral de zondag blijkt de sterke invloed van het Christendom. Waar in Amsterdam de zondagse kerkgangers de indruk krijgen dat negenennegentig procent van hun medeburgers nog te bed ligt, lijkt in Bangui de hele bevolking zich en masse te verplaatsen. Vanaf zeven uur 's ochtends tot het middaguur schallen de geestelijke liederen in het rond en vuren voorgangers hun gemeentelieden aan. Veel gebouwen zijn nu al te klein. Tijdens de diensten moeten er banken worden aangedragen, en bij de ingang verdringt men zich om toch iets van de boodschap op te vangen. Wat een vreugde is het als westerling ook eens zulke diensten te mogen bijwonen. Wie door de geloofsafval thuis aan de kracht van het evangelie is gaan twijfelen, wordt hier wel tot andere gedachten gebracht.

Toch kan men gemakkelijk het gevoel krijgen dat deze godsdienstigheid onecht is, wanneer men met het gedrag in het dagelijks leven wordt geconfronteerd. Zoals in veel Afrikaanse landen kenmerkt de ambtenarij zich door corruptie. Wie een officieel papier nodig heeft, moet rekening houden met vele uren wachten. Is de ambtenaar in kwestie niet afwezig, dan verwijst hij je naar

Grote bezorgdheid binnen de Europese Evangelische Alliantie (E.E.A.)

De Europese Evangelische Alliantie heeft tijdens haar jaarlijkse raadsvergadering te Gmunden in Oostenrijk, haar grote bezorgdheid geuit over de aantasting van de godsdienstvrijheid in Griekenland. Tijdens de vergadering nam zij verontrust kennis van het feit dat evangelische christenen in Griekenland, als gevolg van de voortzetting van de wetgeving uit de tijd van diktator Metaxes, het grondrecht van godsdienstvrijheid ontnomen wordt.

De EEA heeft al haar leden opgeroepen, met al de hun ter beschikking staande middelen, de Griekse regering te wijzen op het feit dat onthouding van godsdienstvrijheid ingaat tegen de Rechten van de Mens. Tevens werden zij verzocht om de regering van Griekenland te proberen te bewegen te komen tot herziening van de wetgeving, zodat de godsdienstvrijheid, zoals is vastgelegd in de akkoorden van Helsinki, wordt gewaarborgd.

Verder verzoekt de raadsvergadering van de EEA haar leden en alle christenen in Europa aandacht te schenken aan het „Jaar van de Jongeren” in 1985, zoals dat is uitgeroepen door de Verenigde Naties; dit in navolging van de Nederlandse Evangelische Alliantie. De raad is van mening dat de christenen over de gehele wereld en met name in Europa meer aandacht dient te schenken aan de jongeren. De EEA is bang dat steeds meer jongeren van de Gemeenten wegdrijven en daardoor steeds minder aanspreekbaar zijn door het Evangelie van de Heer Jezus Christus. Een kerk zonder jeugd is niet ziek, maar stervende, aldus de vertegenwoordigers. Daarom verdienen de jongeren in de maatschappij en gemeente van ons als christenen grote zorg te zijn.

een ander die je vervolgens weer terugstuurt. Betaal je niet snel wat smeergeld, dan loop je de kans nooit geholpen te worden. Het drankmisbruik onder het overheidspersoneel is spreekwoordelijk en vindt vrij openlijk plaats. Wie een baantje zoekt of medische hulp behoeft mag hopen dat hij familie heeft die hem daarbij kan helpen. Het nepotisme¹⁾ is een sociaal kwaad dat aiomtegenwoordig is. Maar niet alleen de officiële instanties maken zich aan wanpraktijken schuldig; de gewone burgers gedragen zich niet veel anders. Vanwege de vele dieven kun je beter geen geld op zak hebben als je alleen bent. Veel werkgevers worden stelselmatig beroofd door hun werknemers. En denk nu niet dat deze misstanden allemaal op rekening gebracht kunnen worden van de veertig procent die nog geen christen is. Christenen doen voor hun volksgenoten niet onder. Het is niet ongewoon als een vrouw door haar christen echtgenoot geslagen wordt. Zij heeft zich maar in haar lot te schikken als de man geen vinger verroert en alle verantwoordelijkheid voor het huishouden op haar schouders rust. Polygamie en seksuele promiscuïteit zijn geen zeldzaamheden. De gedachte dat je als christen een verantwoordelijkheid draagt voor je medemens en je nageslacht is velen vreemd. Ook predikanten vormen hierop geen uitzondering. Er zijn mij heel wat gevallen verteld van dronkenschap, echtbreuk en geldverduistering, waarin geestelijke leiders betrokken waren.

Een tijd om op te bouwen

Hoe valt dit alles te rijmen met de religieuze bloei? Is dat laatste maar schijn? Nee, daarvoor zijn de geloofsgetuigenissen die ik heb gehoord te oprecht en te indringend. Er is meer voor te zeggen het tegenstrijdigen van de situatie toe te schrijven aan het beginstadium waarin de evangelieverkondiging zich nog bevindt. Het zuurdesem heeft het deeg van de samenleving bij lange na niet doordeesemd. Zo kunnen christelijke geloofsovertuigingen samengaan met gebruiken en gewoonten die afkomstig zijn van de erfenis van de animistische religies. In geval van ziekte kan men naast het gebed tevens de toevlucht nemen tot allerlei magische middelen. Dikwijls worden christelijke leerstukken zelf nog begrepen vanuit een heidense achtergrond. Zo wordt de avondmaalswijn soms als een toverdrank beschouwd. Studenten vertelden mij dat de zondeval

vaak wordt uitgelegd naar analogie van het vergrijp tegen de fetisj, een uit de eigen traditie bekende overtreding.

Daarbij komt dat de meeste protestantse zendelingen in Afrika afkomstig waren van kerken met een piëtistische inslag. Dat heeft tot gevolg gehad dat in hun verkondiging het persoonlijk zieleheil alle nadruk ontving, terwijl de consequenties van het evangelie voor het sociaal gedrag minder sterk naar voren kwamen. In dat opzicht zou je kunnen spreken van een historische schuld van de reformatische kerken. Die hebben wel steeds ethiek en heil bij elkaar gehouden, maar misten de missionaire visie van de kleinere evangelische gemeenschappen. Terwijl in Europa het „social gospel” de persoonlijke toeëigening van het heil in Christus dreigt te overwoekeren, is de situatie in Afrika omgekeerd.

Al met al is er geen reden het Afrikaanse christendom te idealiseren, alsof zij alles zouden hebben wat wij hier missen. Er is eerder sprake van geweldige kansen voor het evangelie dan van een cultuur die doordrenkt is van het christelijk geloof. De belangstelling is groot en het verlangen naar kennis oprecht. Vandaar dat het belang van een evangelische theologische faculteit niet licht overschat kan worden. De „Faculté de Théologie Evangélique de Bangui (afgekort tot FATEB) is nog geen tien jaar geleden opgericht om het kader van de kerken van franstalig Afrika te vormen op academisch niveau. Vanuit vele landen worden studenten gestuurd om hier hun opleiding te ontvangen. Terug in eigen land nemen zij een leidinggevende functie in eigen kerk in en dragen hun kennis weer over op vele anderen. Op uitnodiging van de directeur van de FATEB en dankzij een genereuze gift uit de kring van onze kerken heb ik er zestig uur college Oude Testament mogen verzorgen. Zodoende heb ik met eigen ogen en oren kunnen vaststellen hoe gretig men reageert op onderwijs. Andere gastdocenten hadden dezelfde ervaring. Ook buiten de college-uren bleven de studenten je bestoken met vragen. En naast de vragen om informatie was er de licht verwijtende vraag waarom Europa, dat toch zoveel goede theologen had, zo weinig docenten stuurde? Ik heb gebedssamenkomsten meegemaakt waarin zo vurig om docenten werd gebeden dat het bijna psychologische chantage was.

De beste ontwikkelingshulp

In de weken voor mijn vertrek stelden verschillende (onkerkelijk-

ke) kennissen mij de vraag of ik niet dacht dat men ginds meer had aan materiële hulp dan aan theologisch onderwijs. Dat was meestal aanleiding tot verhitte discussies. Na terugkomst ben ik er sterker dan ooit tevoren van overtuigd dat wij niets beters en doeltreffenders kunnen geven dan evenwichtig en grondig bijbels onderricht. Het is niet omdat Europeanen van nature minder lui en slecht zijn, dat wij hier onder goede omstandigheden en met een redelijke mate van rechtvaardigheid leven. Het is te danken aan het evangelie, dat hier eeuwenlang is verkondigd en tenslotte een mentaliteit heeft gekweekt die de ontwikkeling van de Europese cultuur mogelijk heeft gemaakt. Met het verwerpen van de bijbel verliest het daarbij behorende stelsel van waarden en de mentaliteit terrein. Wat er bij ons langzaamaan niet meer dreigt te zijn, is er in Afrika nog niet. Zolang het arbeidsethos, het gemeenschapsgevoel en de persoonlijke verantwoordelijkheid nog niet gekerstend zijn, is de specifieke ontwikkelingshulp voor 'n goed deel dweilen met de kraan open. Het blijft iets dat van buiten komt, en vreemd is aan de mentaliteit

van de bevolking. Natuurlijk moet men de praktische hulp niet verwaarlozen; toch levert de zendeling naar mijn mening een meer fundamentele bijdrage tot de ontwikkeling van het land dan de veldwerker.

Nederland heeft historisch weinig affiniteit met franstalig Afrika. De Centraal-Afrikaanse Republiek is voor velen een vaag begrip en de stad Bangui zullen weinigen op de wereldkaart weten aan te wijzen. Bij Nederlandse christenen is de theologische faculteit van Bangui al helemaal onbekend. Jammer, gelet op de mogelijkheden en de noden die daar zijn. Hoeveel rijkdom is er niet in onze kerken die we zouden kunnen delen met de gemeenten daarginds en die zodoende vrucht zou dragen, dertig-, zestig- en honderdvoud. Onze rijkdom is zowel financieel als theologisch van aard. Die twee gaan niet altijd samen in dezelfde personen, maar zijn wel beide nodig. Dit artikel is dan ook geschreven in de hoop dat enerzijds of anderzijds begaafden het verlangen zullen krijgen persoonlijk bij te dragen aan de volwassenwording van de Afrikaanse kerken door de FATEB te helpen bij het vervullen van haar taak.

Wat mag wel en wat mag niet?

Mag Willem vieze woorden zeggen?

Er is eens een wetenschappelijk artikel verschenen onder de titel: „Mag William vieze woorden zeggen?” Dat ging over William Shakespeare die in zijn toneelstukken een heleboel toespelingen op seksueel gebied heeft verwerkt. De moderne lezer merkt die nauwelijks nog op, maar voor de luisteraars van toen waren ze heel duidelijk.

Hetzelfde is te zeggen van onze „Willem die Madocke maecte” en die ook de Reinaart heeft geschreven. Ook dat boek bevat veel meer schunnige opmerkingen dan de huidige lezer in de gaten heeft. Luisteraars en lezers van vroeger hadden daar geen moeite mee en dat gold in tweeërlei opzicht: ze hadden de grapjes door en ze konden ze ook best waarderen. Ach, en wij kunnen toch ook wel in de lach schieten, als we lezen dat de pastoor door de kater zodanig in zijn kruis wordt gebeten dat zijn „huis-houdster”, vrouwe Julocke (zeg maar: schatje) helemaal overstuur raakt. Ze had de opbrengst uit de collectebussen van een heel

EX LIBRIS

DOOR
T. HOEKSTRA
ZWOLLE

jaar willen missen als hem dát niet overkomen was en ze klaagt:

al genase hi van der wonden,
hi blivet den soeten spele mat.

En in een latere bewerking zegt Reinaart om haar te troosten: Hoe dan ook,

¹⁾ Dat is het begunstigen van familieleden, vriendjespolitiek.

gij zijt zeker nu voortaan,
dat hij elders niet zal gaan.

Maar andere tijden, andere zeden en in elk geval andere opvattingen. De woordkeus van de middeleeuwer is dikwijls grover dan wij nu kunnen waarderen en zo'n dertig jaar geleden liet men in schoolboeken bij voorkeur passages als die ik hierboven heb gegeven, achterwege. En toen ik tijdens mijn studie een grote hoeveelheid middeleeuwse kluchten en boerden (grappen) moest doorlezen, dacht ik wel eens: het is net of je met kleine jongetjes te maken hebt, die mogen ook zo graag vieze woorden zeggen. Toch, de opvattingen verschuiven. In 1936 verscheen „Meneer Vissers Hellevaart” van Simon Vestdijk en daarin worden de onsmakelijke ervaringen beschreven van iemand die last van aambeien heeft; een dergelijke beschrijving was in die tijd gewoon „onbeschaafd”, maar nu juichen velen het toe als een schrijver weer eens een „taboe” weet te vinden dat nog niet „doorbroken” is. Zelfs Jan Cremer heeft een plaats in onze cultuur gekregen want zijn naam wordt in heel wat literatuurboeken genoemd. En die schreef toch wel heel veel vieze woorden en dan zonder dat hij spits of geestig was.

Mag een schrijver anderen kwetsen?

Wim Kan zei eens: „Als je door de studio's van de NCRV loopt, hoor je telkens „au, au”. Dat zijn luisteraars die zich ergens aan stoten.” Hoe veel Rooms-katholieke lezers zouden zich niet „gestoten” hebben aan het verhaal over de vos Reinaert waarin de pastoor zo belachelijk werd gemaakt? En hoeveel gereformeerden voelen zich „gekwetst” door Maarten 't Hart, b.v. door de manier waarop hij bepaalde ouderlingen afschildert? Maar als Henk Elsink via Harm met het harpje een homofiel op lachwekkende manier uitbeeldt, zitten diezelfde gereformeerden (en katholieken) te grinniken. En toen ik eens van vakantie terug kwam en via de radio een spotliedje hoorde over onze koningin: „Beatrix is niks”, toen zei ik: „Die vent moesten ze arresteren wegens majesteitsschennis.” Spot is een gevaarlijk wapen. Menig politicus heeft om de grappen van Wim Kan gelachen maar dan wel als een boer met kiespijn. Toch zijn we er allemaal vermoedelijk wel van overtuigd dat zo'n satirisch programma zijn nut heeft. Koningen hadden vroeger een hofnar, een figuur die de gekste dingen mocht zeggen, die daarmee ook scherpe kritiek

mocht uiten en dat werd algemeen als een heel gezond middel gezien om de despotische neigingen een beetje in te dammen. Eeuwen lang hebben schrijvers zich bediend van de satire om het verkeerde van allerlei dingen aan te tonen door die bespottelijk te maken. Onze Reinaert is daarvan het grote voorbeeld. Het is in de hele maatschappij dief en diefjesmaat en de lui die op de hoogste plaatsen zitten, deugen het minst.

Bredero heeft in zijn „Spaanse Brabander” de mensen een spiegel voorgehouden om hun de eigen gebreken te laten zien. Maar toen destijds het programma „Zo is het toevallig ook nog eens een keer” van start ging, kwamen er heel wat protesten. En in de discussie rondom de P. C. Hooftprijs speelt opnieuw de vraag: hoever mag iemand gaan die anderen kwetst? Het kan natuurlijk ook zonder humor. Mag ik bij voorbeeld zeggen dat iemand welbewust liegt of moet ik zeggen dat hij de zaken anders weergeeft dan ze zijn? Is het bombardement door de geallieerden op Dresden een oorlogsmisdaad geweest of was het een noodlotig misverstand? Of, om de zaak nog wat concreter te maken: mag ik in een gesprek met iemand van de Vrijgemaakte Kerk zeggen dat ons in 1969 de kerkgebouwen afgeroofd zijn? Spreek ik dan de waarheid of gebruik ik dan woorden die alleen maar pijn doen en die geen gunstig effect hebben? Voorlopig roep ik alleen maar vragen op.

Mens, durf te lachen!

Laten we nu eerst eens met nadruk vaststellen dat lachen gezond is, vooral gezond voor de geest. We zijn in de kerk zo ernstig, we lachen zo weinig. En wat zijn we gauw „gekwetst” als onze eigenaardigheden, ook onze gereformeerde eigenaardigheden aan de kaak worden gesteld. Echte humor is, zegt men wel, een lach en een traan. Laten we dan gerust ook maar eens lachen om de gekke dingen die we doen, misschien gaan we er dan later wel een beetje om huilen en proberen we het wat anders te doen. Ik herinner me een kerkeraadsvergadering waar één van de ouderlingen als voorzitter, pardon, als praeses fungeerde. Op een gegeven moment wilde hij in de discussie zelf ook iets naar voren brengen en hij riep: „Praeses, mag ik ook wat zeggen?” Direct daarop beseftte hij zijn vergissing en hij zei: „O, dat ben ik zelf!” Wat hebben we gelachen, we zagen ook allemaal even in hoe gewichtig we eigenlijk bezig waren. En elke keer heb ik weer plezier in het grapje

dat achter de woorden van één der ouderlingen in een verhaal van Maarten 't Hart steekt. Het gaat daar over de vraag of de zoon des huizes wel een goed meisje zoekt, straks komt hij nog thuis met een meisje dat Hervormd is, of... „misschien is ze wel helemaal niks”. Natuurlijk moet de klemtoon op het woord „helemaal” liggen! Een typisch voorbeeld van gereformeerde hoogmoed. Ik denk ook aan de stukjes van Klei in Trouw; b.v. dat over die dominee die op zo'n subtiele wijze in het kerkblad meedeelde dat hij binnenkort jarig was: hij dacht dat vorig jaar niemand het wist en hij had toen toch veel cadeautjes gekregen. Wie lacht niet die de mens beziet?

Maar er zijn wel degelijk grenzen

In de oorlog kon je lachen om de Duitsers. U kent misschien wel dat spotplaatje over die marcherende Duitse soldaten die zingen: „Wir fahren gegen Enge-

land”. Een klein jongetje marcheert met de troep mee, maar zijn moeder roept: „Hier komen, Jantje! Moet je óók verzuipen?” Maar wie de gaskamers en de crematoria gezien heeft, lacht niet meer. En wie de Gestapo had leren kennen, had ook leren hâten. En die maakte zich er ook geen zorgen om of hij misschien iemand „kwetste” als hij aan die haat uiting gaf. Zie het Geuzenliedboek 1940-1945. Ik weet wel dat haat allereerst tegen het kwaad gericht moet zijn en niet tegen de mensen die dat kwaad bedrijven, maar in de praktijk blijkt het heel moeilijk te zijn dat onderscheid te maken. Ik kan me ook best verplaatsen in de bittere gevoelens van ds Overduin die een keer zei: „Ze zeggen dat er ook goede Duitsers zijn, maar ik heb er niet één ontmoet.” Er zijn grenzen waar het lachen ophoudt en waar alleen maar meer plaats is voor ernst. En dan komen we weer op het terrein van de ethiek. Daar gaan we de volgende keer mee verder.

Ingezonden

OPENBAAR BESTUREN IN 1985

1. *Nederland ontkerstent* geleidelijk aan verder. Steeds minder mensen geloven nog in Jezus Christus. De overheid en de rechter gaan zich zelfs aanpassen aan het steeds meer loslaten van Gods Wet. We leven inderdaad in een post-christelijke periode. Daarover zijn we het wel eens.

Is het echter wel verhelderend om te schrijven over een post-christelijke overheid, zoals drs H. de Jong dit in Opbouw van 15 en 22 februari 1985 doet? Een post-christelijke tijd is wat anders dan een post-christelijke overheid. Deze onderscheiding is niet zonder belang.

2. *Een getuigende kerk* is nuttig voor elke overheid. Dat ben ik ook met drs De Jong eens. De kerk moet geen politiek bedrijven maar Gods Woord brengen. Als de kerk goede Bijbeluitleg geeft dan legt de kerk een degelijk fundament voor het politieke werk van de leden van de gemeente.

Maar, als de kerk zou spreken, dat

a. het randschrift van de gulden: „God zij met ons”, vermenging is van kerk en wereld; (Berkhof?)

b. het ambtsgebed in staten en raden achterwege zou moeten worden gelaten, omdat we daardoor een minderheid zouden dwingen; (Berkhof?)

c. we in de politiek moeten zoeken naar het gemeenschappelijke van christenen, joden en moslims; (De Jong?)

d. in de politiek humaniteit gebaseerd op godsvrees centraal staat, maar dat de kerk aanvullend getuigt, dat we alleen via Jezus Christus God kunnen dienen; (De Jong?)

e. een moslim-gemeente door politici zou moeten worden aangespoord om „haar religie te gebruiken om de grondwaarden van het menselijk samenleven, de leefbaarheid en de eerbaarheid onder de mensen gewetensvol te behartigen”; (De Jong?)

dan is zo'n kerk mijns inziens geen getuigende kerk; integendeel. Over de twee eerste stellingen zijn we het vermoedelijk wel eens, maar over de laatste drie niet. Ook in de drie laatste stellingen gaat het om het hart (de kern) van de christelijke politiek.

3. *Wat is christelijke politiek?* Naar mijn opvatting: besturen van het land, van de provincie, van de gemeente. Het gaat in de politiek om het openbaar bestuur. Dat besturen dient te gebeuren met behulp van Bijbelse normen. Christelijke politiek is dus: openbaar besturen met be-

hulp van Schriftuurlijke uitgangspunten. Het is geen schotsjeloopen; evenmin het zoeken naar het gemeenschappelijke.

4. Kunnen we in een *post-christelijke tijd* nog christelijke politiek bedrijven? Jazeker; evengoed als in een christelijke tijd. Maar, nu in 1985, vinden we niet gemakkelijk een meerderheid voor een christelijk beleid. We vinden minder gehoor. Als minderheid moeten we echter blijven aanwijzen in welke richting Nederland zou moeten worden bestuurd. Dat opbouwend koers aangeven noemen onze vijanden smalend: preken of getuigen.

Ten onrechte, tenzij Bijbelteksten worden gebruikt zonder een daaruit volgende concreet beleid uit te stippelen.

5. Mogen we dan geen *compromissen* sluiten? Mijns inziens wel. Maar niet op basis van wat christenen, joden en moslims voor gemeenschappelijks hebben; geen compromis op basis van humaniteit of leefbaarheid. Hoe dan wel? Mag ik ook eens hardop denken? Getuigen en compromis. De meerderheid in Nederland zal moeten weten, dat de Heere God abortus en euthanasie een groot kwaad vindt. Tegelijkertijd zal een christen-politicus echter, met hartzeer, meewerken aan een slecht voorstel, ter voorkoming van een nog slechter besluit.

Maar ieder dient dan ook voortdurend te horen dat en hoe we streven naar een goed besluit. Van het ideaal dienen we te blijven getuigen, terwijl we toch meewerken aan de minst slechte beslissing. Tot zover mijn hardop denken.

6. Met drs De Jong ben ik van mening, dat de leefbaarheid en de bestuurbaarheid van Nederland een belangrijke zaak is. Vermoedelijk zijn we het er ook wel over eens, dat er in het openbaar bestuur compromissen moeten worden gesloten om het regeren in Nederland mogelijk te maken.

Het verschil tussen drs De Jong en mij zit in de omschrijving van wat christelijke politiek is en in het aanduiden van het compromis.

7. Tenslotte de *toepassing*: de Bijlmer moslim-gemeente. Mijn toepassing verschilt van die van drs De Jong.

Naar mijn mening behoren alle bestuurders uit te gaan van de Nederlandse wet. Christen-bestuurders zijn beëdigd.

Soms kan een overheidspersoon zich niet onttrekken aan representatieve verplichtingen zoals

bij het bezoek van de paus of bij het openen van een moskee.

Een christen-politicus zal dan behoren aan te duiden, dat niet de religie samenbindt; integendeel. Alleen de Nederlandse wet werkt hier samenbindend; het gaat toch om het openbaar bestuur? Ondanks fundamenteel verschil in religie zou een staatssecretaris bij de opening van een moskee tactvol kunnen aanspreken tot het meewerken aan de uitvoering van relevante Nederlandse wetten, zoals illegaal verblijf, behandeling van vrouwen en onderwijs van meisjes.

ir. A. Kadijk

Dronten, 25 februari 1985

Naschrift

Het verschil tussen de heer Kadijk (die ik voor zijn reactie dank zeg) en mij zit mogelijk hierop vast dat wij het woord *politiek* niet geheel gelijk gebruiken.

Volgens mij wordt politiek in de

engere zin van het woord niet door de *volksvertegenwoordiging* maar door de *regering* bedreven. De volksvertegenwoordiging is meer *partij-politiek* van aard. Daarom kan een christen als *parlementariër* meer zeggen dan als *bestuurder*, meer christelijk herkenbaar zijn ook.

Mijn zorg was nu hoe een christen ook als regeerder of bestuurder de volstrekte religieuze neutraliteit kan vermijden. Daarover vooral gingen mijn artikelen.

Overigens fijn dat we het vrij vergaand eens zijn! H. de Jong

Ingezonden

In het verslag van de Landelijke Vergadering, dat verscheen in Opbouw van 1 maart j.l., staat met betrekking tot het werk op Oost-Soemba te lezen: „Sinds begin dit jaar zijn alle werkzaamheden (van het Convent

van Samenwerkende Kerken voor Hulp aan Oost-Soemba, B.V.) overgenomen door de Stichting Oost-Soemba”. Wat hier vermeld wordt berust echter op een misverstand.

Van de kant van het Convent is in 1984 inderdaad een verzoek gericht aan de Vereniging S.O.S. (in het verslag abusievelijk Stichting Oost-Soemba genoemd) om alle werkzaamheden met betrekking tot de steunverlening voor het werk van ds P. P. Goossens over te nemen. In oktober 1984 heeft het bestuur van de Vereniging S.O.S. echter verklaard op dit verzoek niet in te kunnen gaan. Een en ander betekent dat de steunverlening voor de zusterkerken op Oost-Soemba en voor het werk dat ds Goossens verricht blijft lopen via het Convent van Samenwerkende Kerken voor Hulp aan Oost-Soemba.

Namens het Conventbestuur,
B. Versteeg, secretaris

Rechtvaardigen

De bijbel spreekt op een andere manier over rechtvaardigen dan wij in ons spraakgebruik gewend zijn. In Spreuken 23:17 staat dat je niet naijverig moet zijn op de zondaren. Dat lijkt een merkwaardig advies. Want we zijn immers allemaal zondaren en kán een zondaar dan ook rechtvaardig zijn? Volgens de bijbel wel. In Psalm 1 b.v. wordt duidelijk onderscheid gemaakt tussen deze twee soorten mensen. Zondaren zijn mensen die God bewust niet willen dienen, van Hem wegllopen; rechtvaardigen zijn mensen die met al hun gebreken het toch bij God willen zoeken, steeds weer naar Hem teruglopen. Zó gezien wordt dat advies uit Spreuken duidelijk. Als rechtvaardige moet je niet naijverig zijn op zondaren.

Job was een zondig mens, hij weet van zijn fouten, maar toch zegt hij van zichzelf dat hij aan zijn gerechtigheid vasthoudt. Er kan in het leven van een christen ontzettend veel mis gaan, toch mag een gelovige het blijven weten dat hij een kind van God is en blijft, dat hij een rechtvaardige is.

Zo is dat woord uit Spreuken vooral een dringende oproep aan ons adres. Je bent een rechtvaardige, maar je kunt bij God weggaan, Hem in de steek laten. Dan word je een zondaar, iemand die het zonder God gaat doen, die een

Terloops...

DOOR
P. C. VAN WIJK
ZALTBOMMEL

weg zoekt buiten God om. Een rechtvaardige komt echter, langs welke rare wegen dan ook, telkens weer bij God uit.

Een rechtvaardige blijft God dus steeds zoeken. Dat zoeken is er echter ook steeds van Gods kant. In Johannes 1 lezen we hierover. Daar wordt van het Woord gezegd dat het komt tot het Zijne. God zoekt in Christus de wereld op, God zoekt Zijn kinderen op. Maar dan staat er dat de Zijnen Hem niet hebben aangenomen, de Zijnen hebben wat God geeft niet gegrepen.

Je moet je dat even indenken. Je loopt op straat, je ziet iemand die je goed kent, je gaat naar hem of haar toe, maar dan doet die ander net of je lucht bent. Dan volgt er dus geen ontmoeting. Dát overkwam Jezus. Als Gods Zoon kwam Hij naar de wereld om mensen te ontmoeten, maar die mensen doen of Hij lucht is. Ze laten Jezus gaan, voorbijgaan, passeren.

Het is goed na de Kerstdagen

hier nog even over na te denken. We hebben gezongen 'hoe zal ik U ontvangen, hoe wilt U zijn ontmoet...?' Maar ontmoeting duurt voort, een jaar, jaren lang. Daarom moeten we niet jaloers zijn op de zondaren.

Petrus lijkt in de bijbel vaak een stoere vent, maar als puntje bij paaltje komt ligt hij met zijn geloof vaak in de knoop. Dan ziet hij het niet meer, dan duwt hij zijn twijfels weg achter zijn vlotte antwoorden. Tenslotte verloochent hij Jezus en op de Hemelvaartsdag staat hij omhoog te kijken en snapt er niets van dat Jezus weggaat. Maar toch blijft hij de Heer verwachten, het moet voor hem zelf een raadsel zijn geweest.

Op de Pinksterdag ziet Petrus het echter allemaal weer goed. Dan houdt hij zijn pinksterpreek en hij zal die preek wel zo uit zijn hoofd hebben gehouden. Dan haalt hij opeens Psalm 16 aan: 'wegen ten leven hebt U mij doen kennen, U zult mij met vreugde vervullen...' Dát heeft Petrus vastgehouden.

God geeft leven. Dat leven is weggelegd voor de rechtvaardigen die Hem blijven zoeken.

En dus mogen we dankbaar zijn. We zijn wel eens naijverig op anderen, omdat we denken dat God ons leven beperkt, onze mogelijkheden verengd. Dat lijkt maar zo. Slechts wie gelooft kan dat verstaan.

Kerknieuws

Nederlands Geref. Kerken

Beroepen te Assen, te Heemstedelisse en te Loosdrecht: A. W. Vos, kand. te Rotterdam.

Beroepbaar: A. W. Vos, Bingleystraat 55a, 3025 RD Rotterdam, tel. 010-766036.

Radio-kerkdienst

D.V. zal op 17 maart a.s. de middagkerkdienst van de Ned. Geref. Kerk van Zwolle worden uitgezonden via de radio, Hilversum 5.

Aanvang: 5 uur namiddag.

Voorganger: Ds Z. G. van Oene. Gedrukte preken zijn verkrijgbaar bij het prekenbureau van de Ned. Geref. Kerken, p.a. Postbus 10009, 1201 PA Hilversum. Bestellingen per briefkaart, waarop f 1,50 aan postzegels is bijgeplakt.

Cassettes met opname van de dienst zijn verkrijgbaar bij Stichting „De Brug”, Lancasterdreef 148, 8251 TD Dronten, telefoon 03210-3673, tegen kostprijs.

Regio Alkmaar

Wij citeren uit het kort verslag van de regiovergadering van de regio Alkmaar-Zaandam, gehouden op 28 februari 1985 te Wormerveer.

Namens de roepende kerk van Zaanstreek-C. heet ds Krol in het bijzonder welkom br. L. G. Compagnie, beroepen kandidaat van de gemeenten Oostzaan en Zaandam, die in deze vergadering examen hoopt af te leggen naar art. 6 van het Akkoord van kerkelijk samenleven.

Het examen wordt afgenomen door de huidige regio-predikanten en ds J. C. Janse. Ds A. v. d. Dussen en ds H. de Jong zijn aanwezig als vertegenwoordigers van de regio Amsterdam-Haarlem.

Br. Compagnie krijgt gelegenheid zijn preekvoorstel te lezen over Hand. 4:31. De vergadering spreekt uit, dat het voorstel voldoende is om het examen voort te zetten.

Achtereenvolgens komen dan aan de orde: uitleg O.T. (Ps. 113), uitleg N.T. (Joh. 20:1-18), geloofsleer (m.n. zond. 15 en 16), inhoud Heilige Schrift, ethiek (huwelijk – samenwonen), algemene en vaderlandse kerkgeschiedenis (o.a. Athanasius, Augustinus, enkele reformatoren; de Afscheiding), kerkrecht (enkele onderdelen van het Akkoord) en ambtelijke vakken.

De vergadering spreekt uit dat het examen voldoende is en besluit, gehoord ook het gunstig advies van de vertegenwoordigers van de regio Amsterdam-

Haarlem, en na ondertekening van de drie formulieren van enigheid, br. Compagnie toe te laten tot het ambt van dienaar des Woords en der Sacramenten.

De praeses van de vergadering, ds J. H. Veefkind, feliciteert br. Compagnie en zijn vrouw en ook de beide gemeenten Oostzaan en Zaandam.

Er is een ingekomen stuk van br. J. van Atten uit Zaandam met de aanvraag voor een onderzoek naar art. 5 van het Akkoord van kerkelijk samenleven (beroepbaarstelling). Besloten wordt dit examen te laten plaatsvinden op een voortgezette vergadering op 29 maart a.s.

De kerk van Den Helder biedt de stukken aan betreffende de emeritering van ds R. Brands. Deze stukken worden akkoord bevonden en de regiovergadering be-willigt in de emeritering.

Landelijke Vergadering

Deze zal D.V. 23 maart a.s. haar werk voortzetten. Het voorlopig agendum vermeldt o.m. de Theol. Studie-Begeleiding; officiële correspondentie met de zwarte „Dopperkerken”; de rechtspositie van de predikanten; kerkelijke examens; onderwijs aan de jonge kinderen der gemeente. De vergadering wordt gehouden in „de Hoeksteen”, Weth. Beverstraat 165 te Enschede.

Reformatische Bijbelschool Zeist

Uit de 3e Nieuwsbrief brengen wij het volgende onder uw aandacht.

Drs Jan L. van der Wolf neemt op 22 maart a.s. afscheid als directeur van de Bijbelschool. Hij wordt in die kwaliteit opgevolgd door ds Henk Last.

Op vrijdag 22 maart a.s. om half vijf in de middag is er een korte „installatie-plechtigheid”, waarna ds en mevr. Last officieel als directeursechtpaar gaan functioneren.

Na een korte receptie (van circa kwart voor vijf tot half zes) maken we ons op voor de afscheidsreceptie van het huidig directeurspaar, Jan en Martijn van der Wolf. Dat willen we uitvoerig doen, van zeven uur 's avonds tot een uur of elf (?). Juist ook voor die avond verwacht men veel oud-bestuursleden, oud-docenten en oud-studenten, naast uiteraard de aanwezige huidige schoolbevolking.

Er wordt aan tal van mensen een uitnodiging gezonden, maar belangstellenden zijn altijd van harte welkom.

Het adres van de Bijbelschool is: Krakelingweg 10 te Zeist.

Stichting Nederlands Geref. Jeugdwerk opgericht

Binnen de Nederlands Gereformeerde Kerken is de Stichting Nederlands Gereformeerd Jeugdwerk opgericht. Deze stichting zet het werk voort van het sinds 1972 in deze kerkengroep werkende Gereformeerde Landelijk Jeugdcomité, dat qua structuur en werkwijze steeds een voorlopig karakter heeft gehad. Het comité was geen rechtspersoon en had geen statuten.

De belangstelling onder de Nederlands Gereformeerde jeugdverenigingen voor een bond is, hoewel groeiend, te klein om een solide basis te vormen voor een dergelijke organisatie. Het ligt echter in de bedoeling van de oprichters, zodra de situatie daarvoor gunstiger is geworden, de Stichting te vervangen door een

bond. Die bedoeling is statutair vastgelegd.

Inmiddels is gekozen voor een zo nauw mogelijke band met de jeugdverenigingen en met de kerken. Onder meer komt dat tot uitdrukking door een stringent geformuleerde verantwoordingsplicht tegenover de kerken zowel als de verenigingen, en in een benoemingsbeleid dat gericht is op vervulling van bestuursvacatures vanuit regionale vertegenwoordigers van de verenigingen. De Stichting Nederlands Gereformeerd Jeugdwerk heeft als grondslag 'de Heilige Schrift, zoals gelovig nagesproken in de Drie Formulieren van Enigheid der Gereformeerde Kerken in Nederland'. Doelstelling is 'de bevordering van de bestudering van Gods Woord en de toerusting vanuit Gods Woord tot het leven van alledag'.

Belangrijkste activiteiten zijn in eerster instantie de uitgave van het jongerenblad Verkenning, de organisatie van jeugddagen en studie-weekends en het coördineren van regionaal jeugdwerk.

In voorbereiding is een reeks kadcursussen voor leiders van jeugdverenigingen.

Het bestuur, dat in maart wordt uitgebreid met vertegenwoordigers van de jeugdverenigingen, wordt op dit moment gevormd door drs Guido Sneep (voorzitter) Voorvisser 7, Koog a/d Zaan, tel. 075-157591, Roel Venderbos (secretaris), Deutzstraat 4, Oegstgeest, tel. 071-175273, Henk Strating (penningmeester), ds Jan Bouma, drs Dirk van der Molen, ds Willem Smouter, Laura Strating en Gerard van der Velde.

Stichting Raad van Overleg Reformatorisch Bijbel-onderwijs

In 1972 kwam te Zeist de 'Stichting Reformatorische Bijbelschool' tot stand (RBS). Het bestuur van deze Stichting droeg tot voor kort de verantwoordelijkheid voor een drietal opleidingen, te weten:

- de Reformatorische Bijbelschool, met dagopleiding, te Zeist;
- de Pastorale Leergangen, met part-time opleiding, te Rotterdam;
- de Reformatorische Leergang, met part-time opleiding, te Zwolle.

Wegens de groei van het werk en de eigen organisatorische mogelijkheden van elk van de drie opleidingen werd onlangs in goed overleg met alle betrokkenen besloten te komen tot drie zelfstandige stichtingen, ieder verantwoordelijk voor één van

Vakantieconferentie christelijke studentengroepen

Vakantieconferentie georganiseerd door christelijke studentengroepen uit België en Nederland, 2-10 augustus 1985, Bech, Luxemburg.

Leven in deze tijd. Studeren in deze tijd. Je vraagt je misschien wel eens af waar je aan begonnen bent. Geloven, studeren, het dagelijks leven, staan die drie niet haaks op elkaar?

Het student-zijn heeft geweldige uitdagingen, maar ook de nodige problemen. Het is goed om met andere christenen na te denken over vragen uit de maatschappij, de wetenschap, en het geloof. Deze conferentie wil je daarbij helpen.

Als je gaat studeren of pas begonnen bent aan een universiteit of HBO-opleiding in België of Nederland, en je wilt een goede start maken in 1985, dan is deze 9-daagse conferentie vast iets voor jou.

Meer informatie kun je krijgen bij het IFES/ICS-kantoor, Nieuwezijds Voorburgwal 96-I, 1012 SG Amsterdam. Tel. 020-257141. We sturen je graag een folder toe! Je kunt je opgeven bij het kantoor. De kosten van deze 9-daagse conferentie zijn f 195,-. De reis naar Luxemburg zal zoveel mogelijk samen met auto's gemaakt worden.

de genoemde opleidingen. Deze ontwikkeling heeft het afgelopen jaar haar beslag gekregen.

Om de nauwe verbondenheid in grondslag en doelstelling van de drie instellingen te verzekeren, en tevens om de belangen van het Reformatorisch Bijbelonderwijs in gezamenlijkheid te behartigen, besloten de drie nu zelfstandige instellingen te komen tot een *Stichting Raad van Overleg Reformatorisch Bijbelonderwijs*.

Inmiddels is deze Stichting een feit geworden. De besturen van de opleidingen

te Zeist, Rotterdam en Zwolle zijn daarin op gelijke wijze vertegenwoordigd. Het bestuur van de Stichting Raad van Overleg omvat tevens een aantal leden, die met elkaar de Raad van Advies vormen.

Met name door deze Raad van Advies willen de opleidingen het belang van dit Bijbelonderwijs voor de kerken van reformatorisch belijden in ons land bevorderen. De leden van de Raad van Advies zijn:

1. Dr T. Bienen te Gorinchem;
2. Dr A. Noordegraaf te Ede;
3. Prof. Dr. Ir. H. van Riessen te Aardenhout;
4. Drs. W. G. Rietkerk te Utrecht.

De Stichting Raad van Overleg Reformatorisch Bijbelonderwijs is gevestigd te Zeist.

Opbouw
wil
meer...
...abonnees!

Is uw
Zoon
Dochter
Familie
Vriendin
zelf al
geabonneerd
?

Meer voor Opbouw

○ kennismakingsnummers
○ abonnement

Naam
Adres
Postcode en plaats
Sturen naar: Administratie Opbouw (zonder postzegel) Antwoordnummer 38, 3940 ZD Leersum

Indien nog niet ontvangen is op aanvraag verkrijgbaar een overzicht met een selectie van

200 boeken voor Belijdenis-geschenken

bij:

BOEKHANDEL
T. Wever B.V.

POSTBUS 59,
8800 AB FRANEKER
05170 - 3147. tst. 16. 18. 19.

Ter overname aangeboden tegen aannemelijk bod:

62 dl.
KORTE VERKLARING
en 8 dl. **BIJBEL MET KANTTEKENINGEN**

Brieven onder nr. 15-3 bureau van dit blad.

Is Christus gedeeld?

Overzicht van en bezinning op de handelingen in en met betrekking tot de Nederlands Gereformeerde Kerk te Zwolle van september '79—juli '83 door ds G. Janssen.

Deze brochure kunt u bestellen door f 6,25 (f 4,75 + f 1.50 verzendkosten) over te maken op girorek. 273.22.73 t.n.v. E. H. Brinkman, Julianastraat 30, 8019 AW Zwolle.

„... een goed dienaar van Christus Jezus, ... wel onderlegd in de woorden des geloofs en der goede leer.” 1 Tim. 4, 6.

De kerkeraad van de Christelijke en Nederlands Gereformeerde Kerk van Lelystad deelt met verslagenheid mee dat op 5 maart is overleden

PIETER KORNELIS BAAIJ

oud 58 jaar.

In hem verliest de kerk van Lelystad een gewaardeerde broeder die gedurende vele jaren als ouderling en scriba de kerk en de eenheid der kerken ook landelijk gediend heeft. Voor zijn vrouw die hem in dit werk een bijzondere hulp was en voor zijn kinderen bidden we om Gods steun.

Namens de kerkeraad,
G. Roukema, praeses
A. Frankema, scriba

DRUKWERK

Keuze uit meer dan
1000
geboorte-
huwelijks- en
gelegenheids-
kaarten

DRUKKERIJ „STEENBERGEN”
Nooitgedacht 3 - 3701 AL Zeist
03404-22452 (sinds 1901)

Bij geboorte en huwelijk ontvangt u een felicitatiepakket.

Aan onze adverteerders

Indien U voor het plaatsen van een advertentie ons een zgn. „print” toezendt, zijn wij genoodzaakt om extra kosten in rekening te brengen voor het maken van een MAT LEESBAAR NEGATIEF. Mocht U ons direkt een MAT LEESBAAR NEGATIEF kunnen leveren dan is ons dat zeer welkom en worden er geen extra kosten in rekening gebracht. De drukker

- Advertenties moeten uiterlijk dinsdagmorgen 10.00 uur ter drukkerij zijn.
- Advertenties met een foto of tekening 1 week voor verschijning van dit blad!

★ Plaats uw familieberichten in dit blad! ★

Opbouw-uitgaven

„DE PLAATS VAN DE VROUW IN DE GEMEENTE” tweede druk

Vanwege de aanhoudende vraag naar deze brochure is nu een herdruk verschenen. De prijs is f 4.50 per exemplaar, exclusief verzendkosten. Nieuwe bestellingen worden graag tegemoet gezien via onderstaande antwoordstrook.

De inhoud van bedoelde brochure is als volgt:

- Prof. Dr. D. Holwerda, Discussie-nota inzake vrouwelijke ambtsdragers;
- Ds. G. Janssen, De vrouw en het ambt in de kerk;
- Rev. Don. A. Codling, Vrouwen - ouderlingen?;
- Drs. H. de Jong, De plaats van de vrouw in de gemeente.

Verder zijn bij de administratie nog voorradig:

- Ds. M. R. van den Berg, Jeremia;
- Drs. P. J. van Kampen, Antroposofie.

ANTWOORDKAART

Gaarne ontvang ik:

- ex. Prof. Dr. D. Holwerda e.a., De plaats van de vrouw in de gemeente, f 4,50.
- ex. Ds. M. R. van den Berg, Jeremia (Hulp bij bijbelstudie) à f 10,—.
- ex. Drs. P. J. van Kampen, Antroposofie à f 3,50.

Alle prijzen zijn exclusief portokosten. De ingevulde bon in een open envelop te zenden naar: Administratie Opbouw, Antwoordnummer 38, 3940 ZD Leersum.